

SEMRA EREN,

GİDENLER GELENLERDİ ÜZERİNE SÖYLEŞİ, TEMMUZ 2005

(Cumhuriyet Kitap Eki'nde Yayınlandı)

1. Yazmak eylemi, yazma uğraşı her yazar için aynı anlamı taşıyor. Örneğin Adalet Ağaoğlu, “Yazmak ateşim benim, aşkım...” demekte. Sizin için yazmak eylemi nasıl bir uğraşı?

Yazmak benim için bir yaşama biçimi. Yaşamdan bana düşen en önemli parça... Yazısız bir dünyada yaşıyor olsaydım ne yapardım bilemiyorum ama kendimi bildim bileli kendimi yazıyorum. Yazma denince, istençli olan, yeni bir şeyler üretmeye, bilinenin dışına çıkmaya yönelmiş yazma anlaşılmalı elbet. Dersle, ödevle ilgisi olmayan şeyler yazardım çocukluğumda da. Kısa şiirler, öykü çalışmaları vardır ta ortaokul yıllarına uzanan. Sonra politik, yarı politik yazılar, bildiri metinleri, dergi yazıları, arkasından hekimlik... Anadolu'nun bölge hastanelerinde genel cerrah olarak çok yoğun çalıştım. Ameliyattan, poliklinikten, yorgunluktan, uykusuzluktan, olanaksızlıklardan başımı kaldıramazdım ama hastane başhekimliğine hastane düzeniyle ilgili yazılar yazmaktan, yöneticisi olduğum derneklere, kulüp yönetim organlarına hekim örgütü yayınlarına, gazetelere konuk yazar olarak makaleler yazmaktan geri duramazdım. Konuşmanın, diğer iletişim biçimlerinin dolduramadığı bir yer olmalı içimde. Diğer yazarlar için de bu böyledir sanırım. Toplumsal koşullar değiştikçe, telefonda, internette; bunlar öne çıktıkça, o boşluk küçülecek sanki... İçimizdeki boşluk küçüldükçe de yazı hem önemini, hem derinliğini yitirecek gibi. Bana öyle geliyor. Sözcelemin bağlam alanı daralıyor gidiyor giderek.

Anlam çoğulluğuna açık yazma çok önemli, bu tür bir yazı olmasa ben de olamam anlayacağınız. Yazının yalın olanıyla, monolojik, bir göndergeye yönelmişiyse pek işim yok. Sözelimi köşe yazılarını okumayı hiç sevmem; birkaç bildik yazar dışında. O birkaç yazarın da tarzı genelin dışındadır... Ama diğerleri, “bir bilen”olarak, her şeyi bilen olarak, her yere burunlarını sokmaktan büyük haz duyuyorlar. Bugün ulaştığımız iletişim çağının en büyük olumsuzluğu bu. Bunca insan arasında seçkinlerimiz var ve onlar güdülemeye kalkıyor tüm insan topluluklarını. Böylesine “yetkin” bir avuç insanın olduğu yerde diğerlerinin edilgen olması kaçınılmaz. İğraç bir durum bu... Edebiyatsa, buna karşı işte. Hele de diyalojiji,

heteroglossia'yı yakalamış edebiyat... İnsanları özgür bırakır, ufkunu açar. Birden çok benlik kazandırmaya çalışır...

Kendi içinde dolambaçları olan, dolaylı anlatımlı, ironiyle, parodiyle yüklenmiş yazıyla işim anlayacağımız.

Böylece yazmadım mı, anlatılamamış, hatta kendisini anlayamamış bir ben parçası kalır bana; istemem!

2. Yakında bir romanınız da çıkacak. Ama yazarlar dünyasına öykülerinizle katıldınız. Öykü ve roman türlerini zorluk- kolaylık açısından değerlendirmek doğru mu?

Bizim toplum için doğru... Yalnızca daha uzun bir çalışma gerektirdiği, ayrıntılı bir emeğe gereksinim duyduğu için, art alanda planla, programla, ikincil metinlerle yürüdüğü için değil, romanın roman gibi yazılabilmesi için alegoriden uzak kalınması gerçeği hep unutulduğundan zordur roman yazmak. Bizde roman diye yayınlanmış yapıtların birçoğu Jameson'un da çok doğru bir saptamayla işaret ettiği gibi alegorik metinlerdir. Roman yazarlarımız kafalarındaki önyargıyla tarihi bile istediklerince değiştiriyorlar, yakıp yıkıyorlar. O kopya şablon mutlak uygulanmalı! Bunun iyi ve kötü yanlarını tartışmıyoruz, bu tür edebiyatı bir karalama malzemesi olarak da kullanmak, aşağı görmek de yanlış. Benim kafamdaki roman kavramına denk düşmüyor ama... Aydın olmakla birlikte yazar olmanın, bir yolda birden çok şey taşımının zorunluluğu dayatıyor bu durumu.

Bizde romancı çok ama roman az... Birey ve olgular kendi gerçeğinden uzakta kurgulanıyor. İktidara yönelmiş bir düşünceye olgu ve bireyler eklenince roman oldu sanılıyor.

Tanzimat'ta Batılılaşma, sonra genç cumhuriyetin ve aydınların halkla ilişkisi, geleneksel düşünce yapımızla benzeşmeye çalıştığımız Batı toplumu arasındaki çelişkiler, arkasından kırsal alanın sorunları, göç, sömürü, 12 Eylül'den sonra da gerçek hayatın metnin dışına atıldığı anlatılar, kültür endüstrisinin kışkırttığı arzu temelli taklit yazmalar, oryantalist romanlar... Gerçekten içinde bulunduğu çağı, kuramsal anlamda "teğet" durarak dışarıdan izleyebilmiş, modern roman olabilmiş romanımız az. Ad vermek istemiyorum... Yeri değil. Öykü de öykücü de çok ama... Çağıl çağıl öykü kaynıyor yazınımız. Hem de kuramsal anlamda, yapısal anlamda güzel, sağlam öyküler. Biz parçalı bir toplumuz çünkü. Hayat karşısındaki duruşumuzu birey bazında sindirememiş bir toplumuz. Ait olmaya çalıştığımız kültürle içinden çıktığımız kültürün birlikte var oluş koşullarını yaratamamışız. Daha doğrusu ikisinin birden kanıksanmasını, içselleşmesini sağlayamamışız. Bir şeyleri aşamamışız...

Öykü, parçalı olmaya, öyle kalmaya, bu yoksunluklara, eksikliklere işaret eden bir yazın türü

zaten. Öykünün yapısal özelliği bu; yeni bir dünya seçeneği koymadığı ya da imlemediği için, bireyce bir karşı duruşu, bir parçalanmayı, hatta bir şaşkınlığı anlatım olanağı verdiği için öykü kolay.

Bu konu, böyle bir söyleşinin boyutlarını aşacak bir derinlik taşıyor. Öykü, bizim toplumsal iletişim ortamımızla, dil gerçekliğimizle çok iyi buluşmuş bir tür diyelim sonuç olarak...

Toplumsal gelişmemiz onu kucaklıyor şu an. Giderek romana doğru bir evrilme var; bireyin özgün yapılanmasında taşlar yerine oturuyor. Son zamanlarda ortaya çıkan kullaştırma eğilimleri olanak verirse doğal olarak...

Anadolu'nun yüzlerce yıl kendi dilini yazıda kullanamamış olması roman konusundaki tökezlemelerin en önemli nedeni sanıyorum.

3. Biliyoruz ki, üretken bir öykücüsünüz. Yükledi Günahını Sırtına adlı son kitabınızdan sonra ara verdiniz derken "Gidenler Gelenlerdi" adlı kitabınızı okumaktan mutluyum.

Bu kitabınızdaki, kitabın adından öte öykülerinizde de kendisini duyumsatan gitmek ve gelmek eylemlerini sormak istiyorum. İnsanın, insanlığın tarihi bu iki eylem arasında değil mi?

Gitmek= Ölmek, Gidenler= Ölenler, Gelmek= Doğmak, Gelenler= Doğanlar, Gitmek= Göçmek, Gidenler= Göçenler, Gelmek= Dönmek, Gelenler= Dönenler gibi göstergebilimsel çıkarımlarda bulunabiliriz sanırım.

Gitmek ve gelmek eylemleri üzerine özellikle söyleyecekleriniz olmalı.

Öncelikle soruyu ikiye bölelim diyorum... Şu ara verme sorunu. Aslında Gidenler Gelenlerdi dosyası iki yıldır elimde hazır olarak yayın bekleyen bir dosya... Bilindik yayınevlerinde sevgili editörlerin belki de yorgun ve uzak bakışları altında tozlanarak yayınlanmayı bekledi. Değil yayınlanma, sanırım kimse tenezzül buyurup okumadı Metin Turan'a kadar. Ürün yayınları öyle çok bilinen bir yayınevi değil. Dağıtımla ilgili sorunlarımız da olacak sanırım. Hiç sorun değil; yayıncıyla yazarın metne, ürettikleri kitaba sarılışı, heyecanı, coşkusu yeter diyorum. Hele de hayata aynı yerden bakışları, edebiyat anlayışlarındaki benzeşmeler... Bu uzun, aylar süren bekleyiş boyunca, adı büyük yayınevlerimizin ulaşılması zor editörlerini arama çekinceleri, bir yandan dosyanın bekliyor oluşu içimi yiyip bitirmişti. Arasan bir türlü, aramasan bir başka... Bir de yayınlanmış kitaplarıma çok sahip çıkılmamış olunması gibi kötü

deneyimlerim vardı. Böylece yaklaşık üç yıllık bir aradan sonra çıktı yeni kitap. Ama yazılış serüveni tarih oldu artık, geride kaldı... Doğrusu bu kararı önceden vermediğim, ille de anlı şanlı yayınevlerinden kitap yayınlatacağım diye beklediğim için çok pişmanım.

Şimdi gelelim kitabın adına ve öykülerde öne çıkan gitmek ve gelmek eylemlerine. Sözcük benzeşmelerini, bağlamlarını düşünerek, metafordan da öte, metonimiye varan bir boyuta çekip örnekleri çoğaltabiliriz. Gitmek= Gölge, Gitmek= Sararmış fotoğraf, Gitmek= Gözyaşı, Gitmek= Güneş batışı, Gitmek= Hüzün, Gitmek= Düş, düşlem...

Gelmek= Işık yakmak, Gelmek= Güneş doğuşu, Gelmek= Gülüş,

Gelmek= Gerçek gibi... Yeni sözcükleri çağırıyor, aynı zamanda anlam çoğulluğu sağlayan bir hareket kazandırıyor gitmek ve gelmek eylemini ad olarak kullanmak... Adın da ötesinde bir sıfat, uzam kipi, zamanda akışım sağlıyor, olanaklı bir yol açıyor yazmak için; anlatıya özgür bir akak sunuyor.

Ayrımına varmışsınızdır sanırım. Gitmek eylemi ve onun anımsattıkları öne çıkıyor öykülerimde. Bugünü kurarken hep önceye, geçmişe kaçıyor anlatı. Bu dosyada, özellikle de birinci ve ikinci bölümde, terkedilmiş köylerde, yıkık evlerdeki koşatlarda yalnız başına asılı kalmış sararmış fotoğrafları anımsatmak istedim. O fotoğraflar boşluğa, yalnızlığa bakıyor şimdi. Sahipleri toprak oldular çoktan, onları oralara asanlar da terk edip gittiler. Sessiz, sedasız, izsiz bir boşluk kaldı geride.

“Ustam” bölümü, Gidenler Gelenlerdi’nin üretici, yaratıcı tözüdür. Bu kitabın bu bölümünde özellikle, ses olamadan, duyulmadan yitip gitmiş duygular, anlamlar uğruna çabaladım. Sesi olmayanın sesi, resmi kalmayanın gölgesi olsun öykülerim dedim... Gelecekte önce geçmiş doğru tanımlanmalı; kültürümüz kendisi olarak varolabilmek için pragmatizmin, kolaycılığın, hazır tabloların egemenliğine karşı çıkabilmeyi öğrenmeli. Elimden geldiğince izlemeye çalışıyorum edebiyat ortamını, herkesin hoşuna gidecek, genel beğeniyle örtüşen metinler üretme yarışı var sanki.

Gitmek, gelmek ve özellikle de yol, edebiyatın da en büyük kaynağı zaten. Bunun üzerine bizim toplumda son elli altmış yılın yol açtığı göç, kültürel kırılma, kimlik değiştirme devinimi de göz önüne alınırsa, kitap adının ne büyük bir olanak sağladığı daha iyi anlaşılır. O olanağı, kendini duyurmak için olanak bulamamış insanların ve duyguların öyküsü yapabilmek için kullanmaya çabaladım.

4. Kurgularınızın uzamı kırsal, köy, kasaba ve gecekondur... Uzamlardaki yaşamsal gerçek öykülerinizin iskeleti. Öyküde gerçek ve kurgu ilişkisini nasıl yorumluyorsunuz?

Yine aynı noktaya döneceğiz. Üretilmiş, bir merkezden yöneltilen hazır kültür yerine, artsüremli, tarihçil gelişmesini de kendi içinde taşıyan, insanımızın duygusunu içinde var etmeyi başarmış bir “alternatif kültürü” savunmak istiyorum; onu beslemek, onunla beslenmek... Bu çabayla birlikte, bir uzak duruşta, yadırganan bir kıyı içinde buluyorsunuz kendinizi. Genel olanın dışında kalıyorsunuz. “Yine mi köy ya da kasaba”, “Yine mi kır?” sorusu, yüz buruşturular çıkıyor karşınıza. Amacım başka bir dünyaya dikkat çekmek, kentin karşısına köyü, teknolojinin karşısına doğayı çıkarmak filan değil. Toplumsal iletişimi, karşıt uçlar içinde birisini diğerine dönüştürmeden çoğulluğu içinde ortaya sermek istiyorum. Önem verilmeyen, olmamış sayılanı da göstereyim diyorum. Okur için hemen anımsanabilir, bildik, tanıdık olmayabilir gezindiğim coğrafyalar... Bu anlamda kırsaldayım, uzaktayım. Ama o uzak aslında insanımın unutturulmuş olan yanı, “yakını”, “yüreği” hatta. Kentimiz de orada aslında, kentlimizde... Kendi kıyımızı görelim istiyorum. Bilincimizi yukarıdan gelen simge sağanağına karşı çıplak, savunmasız bırakmayalım.

Unuttuğu kendisiyle barışmalı insanımız. Başkası olarak yaşamayı ne çabuk kanıksadık!

Böylece kendimize ait hayatı bulmalıyız öykü içinde; bir yandan da, öykü, bir kurgu olduğunu, bir uydurmaca olduğunu bildiren aşkınlığı da temsil etmeyi başarmalı. “Gerçeğin kopyası” ya da temsili yerine yeni bir gerçeğin yapılanmış olduğu kanısı öne çıkmalı. Kurgu olmadan öykü olmaz. Kurgu da gerçeğe en yakın noktalara teması sağlayacak çatışmaları, iki ayrı ucu birlikte taşıyan bir şaşırtmaca, devirmece oyununu kapsamalı.

5. “Gidenler Gelenlerdi” deki öykülerinizde biçem (üslup) farklılığı var. Demek ki arayışınız sürüyor. Yazma dünyanızda biçemi nereye koyuyorsunuz?

Bendeki biçem değişikliği, öykülerdeki biçem ayrımı, bilinçli bir çabanın ürünü. Bilerek ve isteyerek deniyorum, yaratmaya çalışıyorum yeni biçemleri. Yalnızca anlatıcıyı, kullandığı malzemeyi değil, biçemi de değiştirmeli diye düşünüyorum her yeni metin. Yazarlık anlayışım bu. Bir yeri bulup oraya yerleşme, aynı biçemle yazma çabası içinde değilim anlayacağınız. Olguların, sözcüklerin değişmesi yetmez... Yazar kendisini biçimini değiştirerek yenilemeli. Kendisini tekrarlayan, yineleyen bir yazar olmak istemiyorum. Yazdığım, kendimi anlattığım her biçem benim bir başka yüzüm, yüreğimin başka bir köşesi. On yıl önceki öykümde de kendimi bulabiliyorum. Ama benim ayrı bir ânım, ayrı bir duruşum taşıyor değişimle birlikte. Olgunlaşmış bir yazar belirli bir biçeme sahip olur ve o

biçem kendisine aittir gibi bir düşünceyi diyalektik, gelişmeye açık bulmuyorum. Birçok yazarımızın belirli bir dönemden sonra okumayışları, kendisini yenilemeyişleri kuramsal ve şaşmaz bir gerçeklikmiş gibi sunuluyor. Nereden çıkarıyoruz bu “değişmez doğruları”, “şaşmaz gerçeklikleri”?

Yazar olmak büyük sorumluluk isteyen bir iştir. Ya da ben öyle alıyorum olayı. Yazar önce okuyandır. “Bir biçeme ulaşıncaya kadar oku, sonra sürekli yaz” gibi bir genel eğilim var yazın dünyamızda. Buna katılmıyorum. Okuyan insan da, kaçınılmaz olarak değişir. Değişmeden okumak olası değil... Onun adı kendini kandırmaca olur. Başkasını anlatabilmek biraz da başkası olabilmeye bağlı. Yalnızca yaşam içinde karşılaştıklarımız değil, okuduğumuz metinler de bizim için “öteki”dir. Öteki olmayı başardığımız ölçüde yazar saymalıyız kendimizi. Ama kendimize ait bir iz, bir gölge mutlaka olacaktır o başkalaşımın içinde. Taklitle, öykünmeyle aynı şey değil...

6. Yansımali sözcüklerle bezeli betimlemelerinizin bir ezgisi var. Tıpkı pastoral şiirler gibi. Doğadaki yaşamın içindeki sesleri kullanırken ne yaratmaya çalıştınız.

Sesleri ve sözleri âna ait bir orkestranın elemanları ve çalınacak müzik parçasının notaları gibi birarada vermeye çalıştım. Bir rengin, bir sesin ayrı gözden algılanışı, ayrı kulaktan duyuluşu ancak böyle sağlanabilir sanıyorum. Karar bildiren, yargıyla sona eren hükümlü tümceler ve sözcelem yerine herkesin kendine ait bir imge kuracağı imge ipuçları verip çekilmeye çabaladım. Ses ve sözcük orkestrası... Yönetici, şef, okurdan okura değişmeli. Kümeleşmiş notaları istediği gibi kullanmalı okur... Bir ansiklopediyi ne kadar kalın tutarsanız tutun, ne kadar ayrıntılı yazarsanız yazın, bir orkestradaki çeşitliliği bulamazsınız orada. Birden çok duyguyu devindirmek çabası olarak da anlayın... Keşke kitapların dokunma duyusuna, tad almaya seslenen yönleri de olabilse...

Yazının olanaklarını aşan bir ufuk açmak istedim. Bu ufuk, doğaya, hayatın insan eliyle henüz yeterince ellenmemiş, kurulmamış yerine doğru uzandıkça genişler. İnsan elini vurduğu şeyi indirger, daraltır, sınırlar, duvarlar kurar, yönlendirir. Doğada, hayatın kendisinde var olan çoğulluğu tekil kazanımlara indirgemeye çalışır, örenilmiş kavramlar arttıkça ufuk daralır. Bir yönde uzun erimli bakmayı öğrenirsin ama diğer yönler körelip gider.

Pastoral şiire benzetilebilir kimi öykülerimdeki söz dizinleri ama, onlara göre daha ucu açık, daha belirsiz imgeler taşırlar. Okuru anlatının içine çeker. Pastoral şiir kendince bir duygu yüklenimi vermeye çalışırken ben yapım işini okura bırakmaya özen gösterdim.

7. Öykü adlarınız imge yüklü. Öykü adlarını seçerken ya da verirken esin kaynağınız nedir?

Öykü adı, öykü konusunu, temasını üzerinde taşımalı. Öykü okuru daha adımını atarken içeriye doğru, bir doğrultuda bir yönde kıpırdanmaya başlamalı imgelemi diye düşünüyorum. Ad bu anlamda çok önemli benim için. Öyküdeki bir kahramanın, karakterin adı, bir olgu öyküye ad olup çıkmamalı. Öykü odacığının kapısı açılmış olmalı adıyla birlikte ve ilk metrelerin görünür olmasını sağlayacak bir ışık düşürmeli içeriye. Adı seçerken bunları düşünüyorum işte. Bir öykümün adı bellekte kendine yer edinecek kadar anlam çoğulluğu taşımalı, öyküyü kendisiyle birlikte götürmeli gittiği yere.

8. Ustam, Nereden Gelir, Nereye Gidersin bölümlerinden oluşan öykülerin bir damarı da halk öykücülüğümüze bağlı. Bu öykülerle aranız nasıl?

Bu öykülerle beslenmiş benim yaratıcı imgelemim... Bu kitabımda da iyice öne çıktı sanırım. Çocukluğumda dinlediğim masallardan, halk öykülerinden oldukça etkilenmişimdir. Sesleri hâlâ kulaklarımdadır... Babamın annesi Seyhat Nene, Eyüp dedemin bacası Gülşan Nene vardır çocukluğumun köy akşamlarında. Yayla evinde topluca girerdik yataklara. Tepedeki küçük kirlî camlarda, ay ışığının önünde sallanan bacadaki otları ve karşıdaki yıldızları izlerken bir yandan, o neneleri dinlerdim; görünenin içine onların sesinden, yüreğinden gelen anlatıyı yerleştirirdim. Masallar anlatırlardı. Gülerler, eğlenirler, eğlendirirlerdi.

Hayatım o gizemli görüntünün içine anlatılardaki sesleri yitip gitmiş insanları yerleştirmekle geçerdi. Şimdi anlatıcılarımın sesleri de yok... Bu yok oluşa nasıl dayanır yüreklerimiz? Şimdi bu damar atmasın mı içerimde?

Bu anlamda hem o hikâyelerin, masalların, hem de onların anlatıcılarının sesi olmalıyım diyorum, hem de bir tür kurgusal çabayla kitabı bölümlere ayırıp biçemler arası bir sıçrama oluşturmaya çalıştım.

Halk hikâyeleri, ritüeller, oyunlar ve sözlü kültür benim için çok önemli. Oralarda yeryüzünü komünal bir edim haline getiren karnaval öğeleri besleniyor. M. Bathtin'in Karnavaldan Romana adlı yapıtını okuduktan sonra yazın ufkumda yeni açılımlar oldu. Tutkunu olduğum Anadolu yaşamı ve oyun- sözlü kültür geleneği daha anlamlı bir yer buldu içimde.

9. Bu kitaplardaki öykülerinizden birisi seçkilerde yer alacak denildiğinde siz hangisini önerirsiniz, niçin?

Önereceğim iki öykü olur. Doğruluk Pazarı ve Kâftarküski. Doğruluk Pazarı beni daha çok taşır sanırım; kendiliğinden akıp gitmiş, çok duygulanarak yazdığım bir öyküdür. Öyküyü her okuyuşumda öyküdeki suyla birlikte akarım yeniden. Salınan söğüdün yaprağı olurum. Sudan az önce geçmiş atın gözü olurum... Bir sinema filmi gibi hep gözümün önünde durur yarattığım, ya da yaşanmışlığın içindeki parçalardan ele alıp yeniden var ettiğim o mekân, o at gidişleri, su akışları, ördek yüzüşleri, söğüt sallanışları... Bir de gölge anlatıcının o natüralist diyebileceğimiz doğa betimlemesi karşısında, duygulanımı karşısındaki duyu bozukluğuna uğramış, toplum dışında kalmış olması durumu var; lepralı bir anlatıcıdır oradaki. Öteki'nin ötekisi yani... Karşıtlıklar hoş bir gerilime götürecek şekilde birarada kullanılmaya çalışıldı.. Kâftarküski'de de bireyci yaratıcılığım, hünerim daha iyi aydınlanır sanki. Kurgu öne çıkar orada. Kurguyu ayrı halkalar halinde iç içe geçmiş bölümlerle, patikalar halinde ayrı ayrı yapılandırıp “gerçek” arayışı anayoluna çıkardım. Çocuksu bir öyküde gerçeğin sorgulanışı üzerine bir tür deneme girişimi...

10. Akçam soyadı bana “Babalar ve Oğullar”ı anımsatıyor. Yazar olan baba ve oğulları düşündürüyor. Dursun Akçam öykü dünyamızda önemli bir yerde. Aynı kulvarda olmak nasıl bir duygu?

Babamla aynı izin arkasında olmam, yaşadığım coğrafyaya, çağa uzanmaya, yetişmeye çalışırken bir yandan da kendimi sorguluyor olmam onun o güzel anısı önünde bana ayrı bir burukluk, özel bir tad veriyor. Kendimi aynı yazgıyı paylaşıyor gibi duyumsuyorum. Yaşadığımız, kendimizi var ettiğimiz, çevremize uzanmaya çalıştığımız zaman kesitlerinin özelliği birbirinden ayrı olmasına karşın benzer şeyler yaşadık, yaşayacağız, ya da yaşamış olacağız. O bir öğretmen mücadelecisiydi, politik uğraşları oldu, bir de yazardı, sanatçıydı.

Çok biliniyor olmasa da benim de politik bir geçmişim var. Üniversite yıllarında, 12 Eylül 1980 öncesinde hekimlik uğraşı beni kendi içime kapanma zorunda bırakana kadar çok yoğun bir politik eylemlilik içindeydim; en azından düşünce bazında, yazıp çizerek... Önde görünmedim, adım çok bilinmedi ama öyleydi. Gece sabaha kadar afişleme yapıp hiç uyumadan ameliyatlara girerdim. Ayrıca Türk Tabipleri Birliği içinde, tabip odalarında uğraşlarım oldu. Ankara Tabip Odası'nın ilk dergilerini müretteplerin yanında sabahlayarak çıkarırdım. Bildiriler basardım sabahlara kadar, üstüm başım mürekkep içinde kalırdı, hastane hastane gezip büyük katılımlı toplantılar düzenlerdim. Şimdiki suskunluğa, ürkekliğe şaşıyorum doğrusu. Asistanların reçete yazma haklarını ellerinden almışlar, kimsenin sesi çıkmıyor. Hem çalıştıracaksın, iş isteyeceksin, sorumluluk vereceksin, hem yetkiden yoksun bırakacaksın! Saçmalığa bakın. Bizim asistanlık dönemimizde uzmanlara “fazla mesai” adı altında ek ücret vermeye kalkmışlardı, asistanlara verilmemişti o para. Ânında bütün hastaneleri ayağa kaldırmıştık. Hiçbir asistan polikliniğe gitmedi, ameliyata girmedi. Üç günde çözüldü sorun.

Aydınla halkın çok ayrı kulvarlarda yürüdüğü bir toplumda yaşıyoruz. Aydınlarla ister istemez çok iş düşüyor. Ya da düşüyordu diyelim. Şimdiki aydınlarımızın aydın olmaya da niyeti yok. Halk dalkavukluğu yapan, sinik tipler türedi. Halkı soymak için onu kutsuyorlar ve arkasından halkın anasını belliyorlar.

Bizim kuşak, bizim gençliğimiz çok ayrı bakardı dünyaya. Hayatın birçok alanında var olmak zorunda kalıyordunuz yani... Özellikle de son on on beş yıldır yoğunlaşarak bir elim de edebiyatın içinde oldu. Babam, “Politik eylemler, öğretmen mücadelesi gelip bir görev olarak beni sardı, çekti kendine, kaçamazdım... Keşke sanata, edebiyata daha çok zaman ayırabilmiş olsaydım” der bir söyleşisinde, “geriye bu kitaplar kalacak, benim asıl varlığım onlarda...” derdi. Bu sözünden çok etkilenmişimdir. Bir de günlük politika beni çok kötü etkiliyor artık. Canımı acıtıyor. İnsanların göz göre göre kandırılmaları, savaşlar, büyük yıkımlar beni öfkeliyor. Uzak durmak istiyorum bu insan ürünü “pislik”ten... Edebiyata ait olmak, onun içinde yaşamak istiyorum. Bunun adı bir tür kaçış, sorumluluktan sıyrılmış olabilir mi, sanmıyorum ama, babamın istediği ölçüde yapamadığını ben yapayım istiyorum.

11. Türk öykücülüğü çeşitli biçimlerde sınıflandırılıyor. Öncekiler, yaşlılarınız ve genç kuşak öykücüler. Yeni öykücülerini okuyor musunuz?

Öykücülüğümüzün dünü, bugünü, yarını konusunda kısa bir değerlendirme istersek ne dersiniz.

“Öyküde Kuşaklararası İlişkiler”, son Ankara Öykü Günleri’nde panel konusuydu, ben de konuşmacıydım. Orada da söyledim. Kuşaklar arasında kopukluk var bizde. Bunun nedeni de edebiyatın başka ideolojilere eklenmiş bir işlevsellikle ele alınması. Başka ideolojiler derken, toplumsal egemen kanılar, ya da “kanon”lar öne çıkıyor. Dönem dönem konular, biçimler değişiyor. Kültürde geç kalmış olmanın ve edebiyat yapıtlarının kendi kaynaklarından beslenmemesinin doğal sonucu bu. Öykü yine de şiir ve romana göre daha iyi durumda.

Son zamanlardaki öykümüz de hayattan kopar gibi oldu. Yukarıdan gelen kolay kültür egemen çünkü. Televizyon kültürü, hedonist eğilimler, yüzeysel metinler... Gülmece yok artık. Heteroglossia yok, “öteki” olabilme kaygısı da... Seçkin anlatıcılar, seçkin anlatıcının metinlerarasında gezinen parçalanmış bilinci. Kendini yineleyen bir biçim. Ortalıkta bir sürü Stephan Dedalus dolaşiyor.

Elimden geldiğince okuyor, izliyorum edebiyat ortamını. Çok az sayıda öykücü edebiyatı edebiyat olarak hakkıyla yapıyor. Yine ad vermek istemiyorum ama, çok sevdiğim, çok beğendiğim genç öykücülerin olduğunu da söylemeden geçmeyeceğim.

Bizler umut öykülüyoruz bir yandan! Öyle olmalı. Umutlar hep sürecek....